

5. Воскобойнікова Г. Л. Інноваційно орієнтовані технології і методики навчання здорового способу життя в системі професійної підготовки майбутніх учителів основ здоров'я. *Педагогічні науки*. 2011. № 3. С. 67–72.
6. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. К.: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
7. Смирнов Н. К. Здоровьесберегающие образовательные технологии в современной школе. М.: АПКИПРО, 2002. 121 с.

References

1. Gorbenko M.I. (2005). Retrospektivnij analiz problemi individualizaciyi u fizichnomu vdoskonalyuvanni shkolyariv. *Teoriya i metodika fizichnogo vihovannya i sportu*, 2-3, 41-44.
2. Teoriya i metodika fizichnogo vihovannya. Metodika fizichnogo vihovannya riznih grup naseleння / Za red. T. Y. Krucevich. K. : Olimpiis'ka literatura, 2017. T.2. 367.
3. Tsibulska V.V. (2015). Formation of motivation to professionally-applied physical training of students of pedagogical specialties on various forms of training: *Abstract of the Candidate thesis*: Dnepropetrovsk: DAFKS. 21.
4. Verbytskyj V.V. (2013). Formuvannya ključovykh kompetentnostej uchniv – osnovne zavdannia navchalnoho zakladu [Forming of key kompetentnostey students is a basic task of educational establishment]. *Teoretychni osnovy kompetentisno oriєntovanoi osvity – Theoretical bases of kompetentisno of the oriented education*, pp. 32–36. [in Ukraine].
5. Voskoboinikova H. L. (2011). Innovatsiino oriєntovani tekhnologii i metodyky navchannia zdorovoho sposobu zhyttia v systemi profesiinoi pidhotovky maibutnih uchyteliv osnov zdorovia [Innovative Oriented Technologies and Techniques for Teaching Healthy Lifestyle in the Future Professional Teachers of Health Fundamentals]. *Pedahohichni nauky – Pedagogical sciences*, 3, 67–72.
6. Kremen V.H. (Ed.) (2008). *Entsyklopediia osvity* [Encyclopedia of Education] Kyiv, Ukraine. 1040.
7. Smirnov N.K. (2002). *Zdorovesberegayushchie obrazovatelnye tekhnologii v sovremennoy shkole* [Health saving educational technologies to the temporal school]. Moscow, Russia.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2022.3K(147).42
УДК 378.147:796]:159.964.21

Кравченко Т.П.

доцент, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії та методики фізичного виховання і спорту
Університете Григорія Сковороди в Переяславі, м. Переяслав
ORCID: 0000-0002-6041-3101

ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ВМІННЯ ДІЯТИ В КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЯХ

На сучасному етапі розвитку суспільства, досить яскраво проявляється негативний вплив конфліктів на педагогічний колектив, та колектив дітей в якому працює педагог. Молоді вчителі, тренери та викладачі – що щойно стали випускниками закладів вищої освіти не завжди можуть ефективно, об'єктивно та конструктивно підійти до вирішення конфліктних ситуацій. Тому визначального значення набуває процес формування в майбутніх вчителів фізичної культури вміння швидко та безпомилково орієнтуватися, справлятися з конфліктними ситуаціями. **Мета дослідження:** теоретичний аналіз, синтез і конкретизація структурних компонентів процесу формування в майбутніх вчителів фізичної культури вміння вирішувати конфліктні ситуації. Для вирішення мети нами використовувалися такі **методи дослідження:** теоретичний аналіз та узагальнення психолого-педагогічної та науково-методичної літератури. **Результати дослідження.** Конфлікт – це надзвичайно складне й суперечливе соціально-психологічне явище, до глибинних причин виникнення й розвитку якого вчені ще тільки приступають. При всіх плюсах і мінусах конфліктів вони є неминучими і, більше того, – найчастіше необхідними. Іноді конфлікт є єдиною вірною способом розв'язання складної проблеми. Таким чином, конфлікт можна розглядати як процес крайнього загострення протиріч двох і більше сторін соціальної взаємодії, що супроводжується негативними емоціями. Це відкрите чи приховане протистояння між цими сторонами в результаті відстоювання ними взаємовиключних інтересів, цілей, позицій, суджень чи поглядів. При цьому кожна з конфліктуючих сторін вважає себе правою і рішуче вступає в боротьбу за свої інтереси. Конфлікти виникають через конфлікт інтересів і соціальних установок людей, їх потрібно вирішувати, тому що без цього неможливе нормальне функціонування соціальної групи, колективу. **Висновки.** Визначено та систематизовано компоненти конфліктологічної компетентності у два блоки: професійні характеристики та особистісні якості. Визначено, що позитивний вплив конфлікту на соціальне середовище полягає в тому, що він: інтенсифікує

суспільне життя, висвітлює невирішені проблеми, актуалізує гуманістичні цінності, може сприяти створенню дружнього колективу.

Ключові слова: вчитель фізичної культури, конфлікт, конфліктні ситуації, конфліктологія.

Kravchenko T. Formation of future physical education teachers' ability to act in conflict situations. At the present stage of development of society, the negative impact of conflicts on the teaching staff and the children's team in which the teacher works is quite evident. Young teachers, trainers and teachers who have just graduated from higher education institutions are not always able to effectively, objectively and constructively approach conflict resolution. Therefore, the process of forming in future teachers of physical culture the ability to quickly and accurately navigate, cope with conflict situations becomes crucial. **The purpose** of the study is theoretical analysis, synthesis and specification of structural components of the process of formation in future physical education teachers of the ability to resolve conflict situations. **Materials and methods of research.** To solve the goal we used the following research methods: theoretical analysis and generalization of psychological and pedagogical and scientific and methodological literature. **Research results.** Conflict is an extremely complex and controversial socio-psychological phenomenon, the root causes of which arise and develop scientists are just beginning. For all the pros and cons of conflict, they are inevitable and, moreover, often necessary. Sometimes conflict is the only sure way to solve a difficult problem. Thus, the conflict can be seen as a process of extreme aggravation of contradictions between two or more parties of social interaction, accompanied by negative emotions. It is an open or hidden confrontation between these parties as a result of their defense of mutually exclusive interests, goals, positions, judgments or views. At the same time, each of the conflicting parties considers itself right and resolutely enters into the struggle for their interests. Conflicts arise because of the conflict of interests and social attitudes of people, they need to be resolved, because without this the normal functioning of the social group, the team is impossible. **Conclusions and prospects for further research.** The components of conflictological competence are defined and systematized into two blocks: professional characteristics and personal qualities. It is determined that the positive impact of the conflict on the social environment is that it: intensifies public life, highlights unresolved issues, actualizes humanistic values, can contribute to the creation of a friendly team.

Key words: physical education teacher, conflict, conflict situations, conflictology.

Постановка проблеми. Сучасність висуває досить жорсткі умови до формування сприятливого психологічного клімату в колективі фізичної культури. Досить яскраво виділяється негативний вплив конфліктів на педагогічний колектив, та колектив дітей в якому працює педагог. Молоді вчителі, тренера та викладачі – що щойно стали випускниками закладів вищої освіти не завжди можуть ефективно, об'єктивно та конструктивно підійти до вирішення конфліктних ситуацій.

За останні роки визначального значення набув процес формування в майбутніх вчителів фізичної культури вміння швидко та безпомилково справлятися з конфліктними ситуаціями. Незважаючи на те, що в окремих вищих навчальних закладах відбувається вивчення освітнього компоненту «Психологія фізичного виховання та конфліктологія», зі студентами факультетів, інститутів та структурних підрозділів фізичної культури і спорту, практичні навички поведіння у конфліктних ситуаціях залишаються недостатньо сформованими. Тому низький рівень застосування набутих теоретичних знань з конфліктології на практиці обумовлює неналежний рівень сформованості вміння залагоджувати конфлікти у майбутніх вчителів фізичної культури. Оскільки це є досить важливим вмінням для вчителів даної галузі, оскільки умови проведення уроків фізичної культури самі по собі можуть сприяти виникненню конфліктних ситуацій. Саме тому підготовка педагогів галузі фізичного виховання до вирішення конфліктів та вивчення конфліктології є досить актуальною та активно досліджуваною проблемою серед сучасних науковців.

Аналіз основних досліджень та публікацій. Проблематика конфліктів є основою численних досліджень І.В. Ващенко (2013), О.М. Конопатьська (2014), Ю.І. Рогуцький (2020), В.Н. Рябцев (2001) [1, 4, 8, 9]. Проте конфлікти вченими розглядається як багатогранний феномен: як структурний компонент комунікативної компетентності Т.І. Сергієнко, як сукупність якостей особистості, що забезпечують успішне виконання професійних функцій Т.Г. Сухоруков, як складова соціально-психологічної компетентності особистості Г.В. Назаров, А.Д. Романов, як складова професійної компетентності І.В. Козич, як умова успішної адаптації на робочому місці Т.Л. Мостенська [3, 6, 7, 10, 11].

Незважаючи на це у сучасній психолого-педагогічній науці не існує єдиного підходу до визначення структурних компонентів конфліктів. Як і не існує єдино правильного шляху формування у майбутніх вчителів фізичної культури вміння безпомилково та швидко вирішувати конфліктні ситуації.

Мета дослідження теоретичний аналізі, синтез та конкретизація структурних компонентів процесу формування в майбутніх вчителів фізичної культури вміння вирішувати конфліктні ситуації.

Матеріали і методи дослідження. Для вирішення мети нами використовувалися такі методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення психолого-педагогічної та науково-методичної літератури.

Результати дослідження. Сучасні умови навчання майбутніх вчителів фізичної культури, шляхом вивчення таких освітніх компонентів як: «Психологія фізичного виховання», «Психологія спорту», «Психологія фізичного виховання та конфліктологія», формують у них скоріше грамотність, обізнаність та культуру в питаннях конфліктології, а не вміння на практиці вирішувати конфліктні ситуації, що склалися. Для цього спочатку необхідно сформувати конфліктологічну компетентність педагога та визначити структурні компоненти цього поняття.

Оскільки процес навчання і виховання, як і будь-який процес, зумовлений розвитком особистості і міжособистісних взаємин, неможливий без суперечностей і конфліктів. Конфронтація із учнями, умови життя яких сьогодні не можна назвати сприятливими, є звичайною складовою реально го життя майбутнього вчителя. Ефективність навчального процесу у школі багато в чому визначається характером взаємодії вчителя та учнів, яка охоплює комплекс різноманітних зв'язків, відносин, емоційних проявів і т.п. Природно, що в процесі цієї взаємодії постійно виникають труднощі, проблеми і суперечності. Наприклад, як відомо, в традиційній середній школі вчитель і учень часто протистоять один одному, хоча б тому, що вчитель постійно висуває свої вимоги, а учень повинен їх виконувати. Отже, однією з найважливіших проблем є злам у свідомості учнів стереотипу «вчитель – ворог і джерело неприємностей».

Однак конфлікти, окремі конфліктні ситуації, інциденти виникають у навчально-виховному процесі щоденно. Однією з їх причин є, наприклад, розбіжності у розумінні соціально-психологічної ролі вчителя і учнів в даному процесі, тобто уявленнях про їх суб'єкт-суб'єктні чи суб'єкт-об'єктні відносини. Педагогічний конфлікт, як феномен реальної педагогічної дійсності, на думку деяких вітчизняних дослідників, повинен вивчатися, оцінюватися, сприйматися на практиці у взаємозв'язку з дослідницькими зусиллями педагогів, психологів, медиків, соціологів, правознавців, фахівців у галузі управління [5].

Іноді вчителі намагаються розв'язати конфлікт на свою користь авторитарним стилем керівництва і навіть деколи досягає успіху. Проте цей успіх – лише видимість, оскільки конфлікт з неусуненою причиною переходить в приховану форму, а вчитель втрачає авторитет в очах учнів. При розв'язанні конфліктів і вирішенні проблемних ситуацій вчитель може зробити такі дії:

1) репресивні (публічна негативна оцінка дій або рівня вмінь учня, скарги в дирекцію та інші адміністративні дії);

2) неконструктивні (відкладання розв'язання проблеми, що виникла, загроза негативних для учня наслідків в майбутньому і т. п.);

3) конструктивні дії щодо зміни негативної ситуації (переключення уваги учнів на щось позитивне, самоіронія, бесіда без негативу і всі інші, описані вище прийоми) [5].

Очевидно, що лише третій варіант дій дозволяє переломити конфліктну ситуацію і сприяти її нормалізації. Ці три форми дій – і особливо остання – розкривають нашу позицію з питання подолання конфліктів в процесі навчання. Ми також вважаємо, що учень порушуватиме дисципліну, якщо єдиним, що він повинен робити, є пасивне сприйняття інформації. І навпаки, учню не прийде на думку порушувати дисципліну, і провокувати конфлікт, якщо на кожному етапі заняття він бере активну участь в роботі.

Однак від початку вивчення конфлікту як психологічного явища не вцухають суперечки про те, що він несе з собою для людини – позитив чи негатив. Ряд психологів стверджує, що конфлікт несе позитивні результати, тому що він:

- допомагає виявити проблему й різні точки зору на неї, знайти різні підходи до усунення проблем;

- сприяє підвищенню ефективності діяльності;

- іноді може згуртувати колектив проти зовнішнього тиску.

Прихильники іншої точки зору стверджують, що конфлікт є негативом, тому що він:

- веде до погіршення соціально-психологічного клімату в колективі;

- підвищує нервовість людей, призводить до стресів;

- відволікає увагу багатьох людей від виконання безпосередніх службових обов'язків.

Мають рацію прихильники обох сторін, оскільки конфлікт – це надзвичайно складне й суперечливе соціально-психологічне явище, до глибинних причин виникнення й розвитку якого вчені тільки приступають. При всіх плюсах і мінусах конфліктів вони є неминучими і, більше того, часто необхідними. Іноді конфлікт є єдино вірним способом розв'язання складної проблеми.

Таким чином, конфлікт можна розглядати як процес крайнього загострення протиріч двох і більше сторін соціальної взаємодії, що супроводжується негативними емоціями. Це відкрите чи приховане протистояння між цими сторонами в результаті відстоювання ними взаємовиключних інтересів, цілей, позицій, суджень чи поглядів. При цьому кожна з конфлікуючих сторін вважає

себе правою і рішуче вступає в боротьбу за свої інтереси. Конфлікти виникають через конфлікт інтересів і соціальних установок людей, їх потрібно вирішувати, тому що без цього неможливе нормальне функціонування соціальної групи, колективу.

Ю.І. Рогуцький розглядає здатність педагога розв'язувати конфлікти як ціль процесу підготовки майбутніх вчителів до вирішення конфлікту. Вказуючи на те, що конфліктологічна компетентність є інтегративним поняттям: складовою професійної компетентності майбутнього вчителя та різновидом спеціальної компетентності.

На думку вченого, конфліктологічна компетентність майбутнього вчителя має включати три складові:

- інформаційна складова;
- операційна складова;
- аксіологічна складова.

Інформаційний компонент формує знання щодо з'ясування причин конфліктів, специфіки поведінки людей у конфліктних ситуаціях, типології конфліктів, етапів їх перебігу, поведінки, способів протистояння та вирішення конфліктів [9].

Операційний компонент характеризується вмінням педагога впливати на конфліктну ситуацію, конструктивно її розв'язувати, формуванням уміння брати відповідальність за наслідки прийнятого рішення та розв'язувати конфліктну ситуацію.

Аксіологічний компонент виконує: мотиваційну, вольову, емоційну, рефлексивну та екзистенційну функції ефективного управління конфліктами.

Характеристиками особистості конфліктуючого суб'єкта є його індивідуальні психологічні особливості особистості, такі як темперамент, характер і тип нервової системи.

Нормативно-етичні межі вирішення конфлікту включають здатність конфліктуючих сторін взаємодіяти, не виходячи за рамки розумного, чесного та відкритого викладу протиріч [2, 7].

Під конфліктологічною компетентністю, за Г.В. Назаровим, розуміється соціальна компетентність, яка формується на основі соціального, індивідуального та особистісного рівнів професійної діяльності. Конфліктологічна компетентність сприймається як інтегральна якість особистості, яка складається з конфліктогенних властивостей: інтелектуальна сфера, емоційна сфера, мотиваційна сфера, сфера саморегуляції та предметно-практична сфера [7].

Т.І. Сергієнко пропонує схему конфліктологічної компетентності всіх суб'єктів освітньої діяльності, яка базується на світогляді суб'єктів інноваційного розвитку та структурно-функціональній моделі стратегічних суб'єктів. На думку вченого, конфліктологічна компетентність – це здатність суб'єкта навчальної діяльності в ситуації реального конфлікту здійснювати діяльність, спрямовану на мінімізацію деструктивних наслідків. Він виділяє п'ять груп компонентів цієї здібності: цілеспрямованість, рефлексивність, комунікабельність, соціальність та здатність до розвитку [10].

І.В. Ващенко розглядає конфліктологічну компетентність як готовність: - здійснювати попередження конфліктів; - мінімізувати деструктивні форми реального конфлікту та перевести їх у конструктивне русло; - виступати посередником у вирішенні конфлікту [1].

Т.Г. Сухорукова пропонує розглядати структуру конфліктологічної компетентності через призму характеристик конфліктного спілкування. З цієї точки зору основними компонентами, що формують дану компетентність, є:

- «Я-компетентність» – адекватна орієнтація у власному психологічному потенціалі, а також у потенціалі іншого учасника;
- ситуаційна компетентність - здатність учасників діяти відповідно до ситуації [11].

Т.Л. Мостенська визначаючи структурні компоненти конфліктологічної компетенції, підкреслюють трикомпонентну структуру компетенції: змістовну сферу, сферу діяльності та особистісну сферу [6].

О.М. Конопатська пропонує структурно-динамічну модель конфліктологічної компетентності. На думку автора, структурними компонентами цієї моделі є соціально-психологічні, операційні та поведінкові характеристики лідера, керівника [4]. Г.В. Ложжун розглядає конфліктологічну компетентність як структурний компонент конфліктної культури фахівця, визначає її як систему конфліктних навичок вирішення конфліктних проблем [5].

І.В. Козич розглядаючи конфліктологічну компетентність вчителя, виділяє такі взаємопов'язані компоненти:

- когнітивний компонент – система науково-теоретичних знань про різні сторони конфлікту;
- емоційно-вольовий компонент – здатність особистості свідомо керувати своїм емоційно-вольовим станом у конфліктних і передконфліктних ситуаціях;
- мотиваційний компонент – орієнтація особистості на конструктивне вирішення конфліктної ситуації, відсутність конфліктофобії;

- рефлексивний компонент – здатність особистості досліджувати власний потенціал та здатність реконструювати компоненти психологічного образу партнерів та конфліктних ситуацій;
- поведінковий компонент – оволодіння стратегіями поведінки в конфлікті та їх адекватне використання [3].

Вивчення існуючих підходів до структурних компонентів конфліктологічної компетентності дозволяє представити власне уявлення про структуру конфліктологічної компетентності майбутнього вчителя, систематизоване на два блоки: професійні характеристики та особистісні якості.

До особистісних якостей педагога, на нашу думку, належать: рефлексія власної поведінки (аналіз ситуації до конфлікту, під час його перебігу та аналіз поведінки в постконфліктній ситуації), емпатія (розуміння та співчуття до опонента), емоційна гнучкість (здатність швидко відновлювати емоційний стан у постконфліктній ситуації та контроль за проявом емоцій у конфліктній ситуації), педагогічний такт (дотримання норм поведінки вчителя), креативність (пошук нових варіантів вирішення конфліктних ситуацій, творчість у конфлікті), саморозвиток (здатність вчитися, самовдосконалюватись, пізнавати нове), відкритість (щире вираження почуттів та думок), етика (відповідність етичним і моральним нормам суспільства), духовність (прояв високого рівня самоорганізації).

Блок професійних характеристик складається з:

- теоретичні знання конфлікту, знання корпоративних правил, регламенту закладів середньої освіти, знання інноваційних методів організації навчальної діяльності;

- практичні навички конструктивного вирішення конфліктних ситуацій, вміння організувати роботу групи; навички конструктивної розмови та навички запобігання конфліктам.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Конфліктна компетентність – явище багатогранне. Його сутність та характеристики структурних компонентів залежать від теоретико-методологічно положення дослідження. Визначено та систематизовано компоненти конфліктологічної компетентності у два блоки: професійні характеристики та особистісні якості. Визначено, що позитивний вплив конфлікту на соціальне середовище полягає в тому, що він: інтенсифікує суспільне життя, висвітлює невирішені проблеми, актуалізує гуманістичні цінності, може сприяти створенню дружнього колективу. Але негативним впливом конфлікту є порушення системи відносин, погіршення соціально-психологічного клімату, якості спільної діяльності, зниження почуття колективізму.

Список використаних джерел

1. Ващенко І.В., Кляп М.І. Конфліктологія та теорія переговорів: навч. посіб. К.: Знання, 2013. 407 с.
2. Гарматюк О. Механізми попередження і розв'язання конфліктів в антикризовому управлінні. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2010. Вип. 1 (3). С. 50-55.
3. Козич І.В. Формування конфліктологічної компетентності соціального педагога в умовах магістратури: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05. Запоріжжя, 2008. 254 с.
4. Конопацька О.М. Конфлікти в трудових колективах і шляхи їх подолання. *Юридична психологія та педагогіка*. 2014. № 1. С. 100-105.
5. Ложкін Г.В., Пов'якель Н.І. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика: Навчальний посібник. К.: ВД "Професіонал", 2006. 416 с.
6. Мостенська Т.Л. Основні причини виникнення конфліктів в організаціях та шляхи їх подолання. *Теоретичні та прикладні питання економіки*. 2010. № 21. С. 188-192.
7. Назарова Г.В., Романов А.Д. Дослідження домінантів соціально психологічного клімату. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Випуск 14. Частина 1. С. 79-84.
8. Рогуцький Ю.І. Конфліктологічна компетентність вчителя як умова профілактики у педагогічному колективі. *Матеріали конференції Всеукраїнська науково-практична конференція "Реалії та перспективи розвитку сучасної освіти: із досвіду роботи українських вчителів"* (08 липня 2020 р. м. Житомир).
9. Рябцев В.Н., Шитив М.А. Конфліктологія: хрестоматія. Ростов на Дону: Феникс, 2001. 488 с.
10. Сергієнко Т.І. Конфлікти в колективі і роль керівника у їх вирішенні. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2012. № 48. С. 236-242.
11. Сухорукова Т. Г. Характеристика внутрішніх факторів, що визначають рівень стресовості та конфліктності колективу. *Вісник економіки, транспорту і промисловості*. 2013. № 42. С. 440-443.

References

1. Vashchenko I.V., Kliap M.I. (2013). Konfliktologiya ta teoriya perehovoriv: navch. posib. K.: Znannia. 407.
2. Harmatiuk O. (2010). Mekhanizmy poperedzhennia i rozv'iazannia konfliktiv v antykrizovomu upravlinni. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava*, 1 (3), 50-55.
3. Kozych I.V. (2008). Formuvannia konfliktologichnoi kompetentnosti sotsialnoho pedahoha v umovakh mahistratury: *Candidate's thesis*. Zaporizhzhia. 254.

4. Konopatska O.M. (2014). Konflikty v trudovykh kolektyvakh i shliakhy yikh podolannia. *Yurydychna psykholohiia ta pedahohika*, 1, 100-105.
5. Lozhkin H.V., Poviakel N.I. (2006). *Psykholohiia konfliktu: teoriia i suchasna praktyka: Navchalnyi posibnyk*. K.: VD Profesional. 416.
6. Mostenska T.L. (2010). Osnovni prychny vynyknennia konfliktiv v orhanizatsiiakh ta shliakhy yikh podolannia. *Teoretychni ta prykladni pytannia ekonomiky*, 21, 188-192.
7. Nazarova H.V., Romanov A.D. (2015). Doslidzhennia dominantiv sotsialno psykholohichnoho klimatu. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*, 14, 1, 79-84.
8. Rohutskyi Yu.I. (2020). Konfliktolohichna kompetentnist vchytelia yak umova profilaktyky u pedahohichnomu kolektyvi. *Materialy konferentsii Vseukrainska nauково-praktychna konferentsiia "Realii ta perspektyvy rozvytku suchasnoi osvity: iz dosvidu roboty ukrainskykh vchyteliv"* (08 lypnia, Zhytomyr).
9. Riabtsev V.N., Shytiv M.A. (2001). *Konfliktolohiia: khrestomatyiia*. Rostov na Donu: Fenyks. 488.
10. Serhienko T.I. (2012). Konflikty v kolektyvi i rol kerivnyka u yikh vyrishenni. *Humanitarnyi visnyk ZDIA*, 48, 236-242.
11. Sukhorukova T.H. (2013). Kharakterystyka vnutrishnikh faktoriv, shcho vyznachaiut riven stresovosti ta konfliktnosti kolektyvu. *Visnyk ekonomiky, transportu i promyslovosti*, 42, 440-443.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2022.3K(147).43

УДК 165.194:37.011:796.071.4

Криштанович С.В.

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки та психології

Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського, м. Львів
ORCID: 0000-0002-2147-9028

Соловійов В.Ф.

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри педагогіки та психології

Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського, м. Львів
ORCID: 0000-0003-3936-0559

Матвійчук Т.Ф.

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та психології
Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського, м. Львів
ORCID: 0000-0003-1680-1964

КОГНІТИВНИЙ КОМПОНЕНТ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

У статті досліджено сутнісну складову когнітивного компонента управлінської компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту, який формується в закладах вищої освіти, його критеріїв та показників. **Методи дослідження:** компаративний аналіз та порівняння педагогічно-психологічної, методичної та спеціальної літератури; усне, письмове опитування, тестування; метод вимірювання та математичної обробки даних. З'ясовано складники когнітивного компоненту, що необхідні майбутнім фахівцям фізичної культури і спорту в міжособистісних взаєминах у їхній майбутній діяльності, зокрема знання: нормативних актів у сфері фізичної культури і спорту; фундаментальних наук, в обсязі, необхідному для освоєння загальнопрофесійних дисциплін; підходів до забезпечення якісного виконання завдань професійної діяльності; моделювання об'єктів і процесів у сфері менеджменту; концепцій, методів та інструментів менеджменту; планування діяльності організації фізкультурно-спортивного спрямування; змісту організації та здійснення комунікації з представниками різних професійних груп; сучасних інформаційно-комунікаційних технологій; взаємодії з людьми та впливу на їхню поведінку; методів менеджменту фізкультурно-спортивної організації, прийняття ефективних управлінських рішень; сучасних технологій адаптації та дії в нестандартній ситуації, уміння генерувати нові ідеї у сфері наук про менеджмент фізичної культури і спорту; педагогічних технологій для реалізації розроблених програм навчальних дисциплін за спеціалізацією у навчальних закладах. Результати досліджень свідчать, що основою когнітивного компоненту управлінської компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту, яка формується в закладах вищої освіти, є знання, обізнаність щодо міжособистісної комунікації, яка є ключовою у їхній професійній діяльності.

Ключові слова: управлінська компетентність, фахівець, фізична культура, спорт, когнітивний компонент.